

D E P L A T E
(!)(!)(!)(!)(!)(!)(!)

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

9e jaargang nr. 3, maart 1980

MAART ACTIVITEIT

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met film die doorgaat op :

donderdag 27 maart 1980 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Ostende. Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Het onderwerp : 12 JAAR OOSTENDSE REVUE

De sprekers : de heren Herman MOERMAN en Gerard DANGREAU

De Oostendse Revue is in onze stad een begrip geworden. Sedert 12 jaren spannen zich de heren Gerard DANGREAU en Herman MOERMAN geholpen door een reeks vaste, benevole krachten in om de Oostendse gemeenschap het bijzonderste nieuws uit het verlopen jaar op een zeer eigen manier voor het voetlicht te brengen. Met de jaren is deze revue uitgegroeid tot wat we de Oostendse Hoogdagen zouden mogen noemen. het enige feest dat gans Oostende samenbrengt, en dat in de laatste jaren van langsom meer volk uit de provincie aantrekt. Een minder gekend aspect van de Oostendse Revue is dat door de Revue elk jaar weer het een of het ander Oostends werk op steun kan rekenen. Zo was in 1979 het Pontongesticht aan de eer.

Dat er in en om die Oostendse revue een aardig wat zaken komen kijken is te denken, en dat het anecdotisch dossier van 12 jaar inspanningen op dit terrein zeer zwaar is komen ons PETTE SJIEKE en TJEPPEN KROTTE uit de doeken doen. Een echte Oostendse avond die door geen enkel Oostendenaar mag gemist worden. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet leden hartelijk welkom.

J.B.D.

"DE PLATE" ROUWT

1980 stelde aan onze kring reeds zware eisen.

Op 6 januari 1980 ontviel ons in de ouderdom van 88 jaar, de heer Leo COPPIN. Sedert vele jaren lid van onze vereniging.

In de loop van dezelfde maand ontviel ons op een zeer onverwachte wijze Mejuffrouw Lucie CRACCO. Geboren te Roeselare op 13 maart 1934 was Lucie voorbestemd om opticien te worden. Het is ten andere in die kwaliteit dat de meeste onder onze leden haar kennen. Ze sprak namelijk op 19 oktober 1971 voor onze Kring over "DE BRIL DOOR DE EEUWEN HEEN". Haar grootste belangstelling ging echter naar de

geschiedenis en daarin voornamelijk de Familiekunde en de Heemkunde. Ze was een regelmatig bezoeker van de V.V.F. Oostende, waarvan ze een van de eerste leden was en steeds aanwezig op Gouw- en Studiedagen van de Heemkunde. Februari was ons evenmin gunstig want in de eerste dagen ontvingen we het overlijdensbericht van de heer Michiel MISPELON, lid van onze Kring. Als medestichter en beheerder van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde en hoofdredacteur van de Vlaamse Stam was de heer Michiel Mispelon sedert jaren bijzonder actief in de grote Vlaamse familie van genealogen. Hij was ten allenkante een graag geziene gast, een uitstekend en gemakkelijk spreker en een levende encyclopedie in verband met de Genealogie. Aan hem verliest de Familiekunde in Vlaanderen een van haar steunpilaren. De heer Mispelon was op 27 januari 58 jaar geworden. Op 9 februari 1980 ontviel ons de heer André WOLF, sedert vele jaren lid van onze vereniging. Aan de familie van al deze leden bied ik in naam van "DE PLATE" mijn oprechte gevoelens van deelneming aan.

A. VAN ISEGHEM.

OOSTENDSE SPROKKELINGEN

LABER

Laber, lange- of grote laber zijn woorden of uitdrukkingen in Oostende gebruikt om er een opgeschoten jongen mee aan te duiden, maar dan meestal in een pejoratieve betekenis. Roland Desnerck nam het woord in die betekenis op in zijn Oostends Woordenboek, zonder echter de oorsprong aan te halen. Na lang zoeken vonden we die oorsprong bij de heer Richard Verbanck die het woord uit de vismijntaal verklaarde. Volgens hem werd in de vismijn te Oostende, van oudsher de schelvis ingedeeld en uitgesteld volgens grootte en dan sprak men van :

1.LABERS -zeer grote schelvis

2.GROTE SCHELVIS

3.BUUKN) schelvis van verschillende grootte, alnaargelang de maat ofwel met

4.RIKKN) de buik of met de rug naar boven gelegd.

5.GROTE TOTTEN

6.KLEINE TOTTEN

7.LIESAATJES, een kleine soort schelvis die men met de hand mat.

Kleine totten en liesaatjes vormden de naverkoop.

EEN BRUGSE VERSCHONING

Was in Oostende de naam voor een soort witte gesteven borstlap met officierskraag die boven een gewoon hemd werd gedragen (zelfs op een flanellen hemd). Sommige personen droegen deze Brugse verschoning met drie gouden knoopjes op de borst.

POT- EN BUSTEL

Pit- en stake, hamer- en niepetange, zak- en zand zijn aan de kust welbekende uitdrukkingen die doen terugdenken aan de verplichte tewerkstelling tijdens wereldoorlog 2. Zij hielden verband met het aanleggen van verweermiddelen tegen het landen van zweefvliegtuigen en valschermspringers en het vullen van zandzakjes voor het opwerpen van borstweringen ten dienste van de bezetter. Even gebruikelijk was POT- EN BUSTEL dat te maken had met het verplichte schilderen in camouflagekleuren van versterkingen.

ACHTER BUTTER EN EIERS GAAN

Is een Oostendse uitdrukking die gebruikt werd voor en door mannen die de donderdag zogezegd naar de markt gingen.

J.B. Dreesen

Velen zullen bij het lezen van deze ongewone titel voor een bijdrage wel de bedenking maken, dit is toch te vinden in het fotoboek van Mevr. Vyncke "Oostende in oude postkaarten". Neen toch niet. Sommigen zullen duikelen in hun collectie oude postkaarten en foto's om een of meer exemplaren van het "Panorama de l'Yser" met zorg en eerbied voor de dag te halen. Niet doen. Laat ze gerust zitten tussen de beschermende micabladen van uw album of in uw solo- of schoendozen. Het "IJzerpanoram" dat van 1924 tot 1951 de rand van de Boulevard, de Stockholmstraat en de Derde Bassin versierde of ontsierde is immers niet het eerste panorama dat Oostende heeft gekend, wel het tweede.

Om de lezer in zijn zoektocht naar een wellicht zelfzame afbeelding te oriënteren is het nodig hem of haar, plaats gelegenheid om de historiek te schetsen van een verdwenen en praktisch totaal vergeten gebouw dat juist dit jaar 100 jaar geleden ontstond en waarin een doek werd tentoongesteld dat toen een actueel onderwerp behandelde, onderwerp dat nu nog even actueel is.

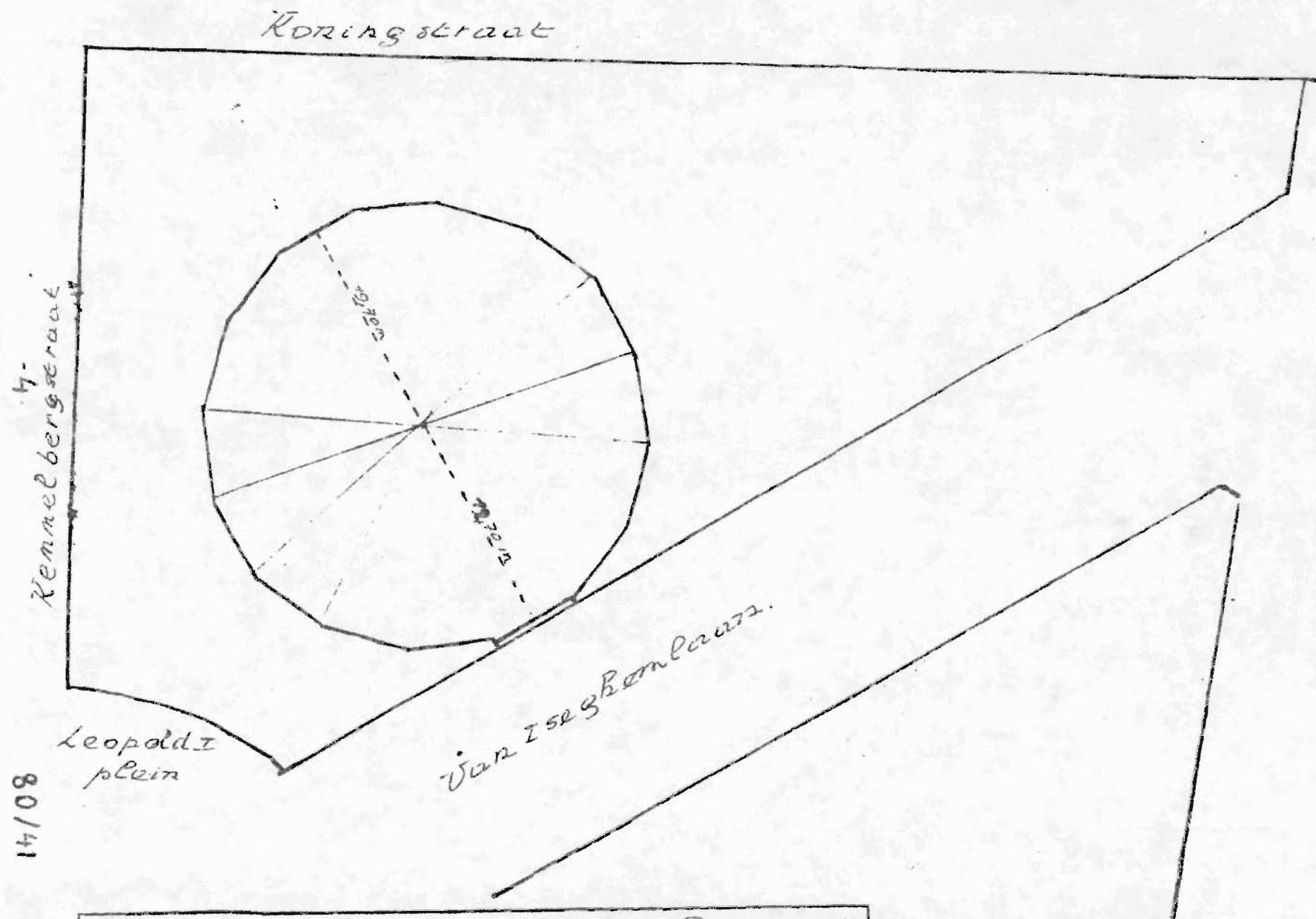
Zij die destijds het IJzerpanorama hebben gekend of bezocht weten wat een Panorama is. Voor jongere lezers wil ik aanstippen dat dit een cirkelvormig of veelhoekig gebouw is met een diameter van om de 30 à 40 m. waarin de bezoeker van uit het centrum van het gebouw een reusachtig doek kon bewonderen dat op de ganse omtrek van het gebouw was vastgehecht en hem een "panoramatisch" zicht bezorgde van een landschap of een tafereel.

Globaal gezien hebben panorama's als curiosa in Europa een eigenaardige geschiedenis gekend. Na een bloeiperiode te hebben doorgemaakt in het tweede kwart van de 19e eeuw, deemsterden zij uit de belangstelling van het publiek weg om opnieuw, rond de jaren 1880 een ongewoon succes te kennen en wat later als aftands verouderd totaal en definitief uit het stadsbeeld te verdwijnen in de eerste helft van de 20ste eeuw.

Een panorama bouwen, inrichten, uitbaten is een riskant opzet. Om een panorama voor een zo ruim mogelijk publiek aantrekkelijk te maken was het nodig dit op te trekken in een grootstad of in bekende toeristische centra, had men beroep te doen op schilders met gevestigde faam, had men ten slotte de afbeelding van tafereelen uit te kiezen die de interesse van het groot publiek konden wegdragen. Bekende maar nu totaal vergeten panoramaschilders uit de jaren 1880 waren o.m. Ch. Verlat, J. van Beers, Castellani en Léonard. Mythologische, historische en religieuze reconstructies meer nog dan berg- of stadslandschappen vielen toen in de smaak van het publiek. Vooral de uitbeelding van een actualiteit uit het wereldgebeuren of wat hiervoor doorging, zoals episodes uit de Frans-Duitse oorlog, leven en strijd in het pas ontdekte Kongo of in Zuid-Afrika, tonelen uit de Amerikaanse Far-West lokten de massa aan.

Grote gebouwen optrekken en bekende schilders aanwerven voor het kunstzinnig realistisch uitborstelen van reusachtige tafereelen kosten een bom geld. Het is een onderneming die alleen door een groep kapitaalkrachtigen kan worden aangegaan. Vermits panorama's met fenomenaal veel bijval even vóór 1880 in Londen, Liverpool, Rotterdam en Parijs waren opgericht geworden, vermits ons land toen nog genoeg ondernemingszin en initiatief bezat werden een aantal Belgische Maatschappijen opgericht met het doel panorama's in binnen- en buitenland te bouwen en te exploiteren. In Antwerpen was het het "Panorama Anversois". Te Brussel kwamen tot stand het "Panorama de Bruxelles", het "Panorama des Artistes Belges" de "S.A. des Panoramas", de "Société Générale des Panoramas" die niet alleen het Koninklijk Circus te Brussel uitbaatte maar tevens in het centrum van Parijs de bouw van een panorama beoogde.

Waarom dan ook niet een maatschappij gevormd die een panorama in Oostende zou uitbaten ? Oostende bood namelijk alle voordelen aan van een grootstad. Sinds het slopen van de vestingen, de bouw van het nieuw Kursaal was deze badplaats geroepen om

Ligging van het eerste Oostersse Panorama.

D. Farasyn

meer dan ooit het toonaangevende centrum te worden van het Belgisch kusttoerisme. Het veelvuldig en langdurig verblijf van Kong Leopold II had de stad gepromoveerd tot zomerse hoofdstad van het land en verzekerd trefpunt van de Europese "High-life". Pleziertreinen brachten toch honderden, zelfs duizenden zondagstoeristen naar het fijnzandige brede Oostendse strand. Naar schatting raamden men het aantal toeristen en dus potentiële bezoekers van een panorama op zo een 125 000. Bedenkingen, overwegingen, argumenten die men zeker niet moet verwachten ontsproten te zijn uit het brein van een of andere groep Oostendenaars. Getrouw aan een nog niet geformuleerde leuze "Toujours prêt aux bénéfices, jamais aux sacrifices" bleven zij de kat uit de boom kijken.

Het zijn ten slotte zeven wel bij kas zijnde Brusselaars die na rijp beraad besloten hun kans te wagen om in de expansieve badstad Oostende een panorama op te richten.

Op 27 april 1880 werd voor de Brusselse notaris Du Boccage de "Cie du Panorama d'Ostende" opgericht met maatschappelijke zetel te Brussel. Het kapitaal van de vennootschap werd vastgesteld op 350 000 Fr. vertegenwoordigd door 3 500 prioriteitsaandelen van elk 100 Fr. en door 3 500 oprichtersaandelen zonder nominale waarde te verdelen onder de zeven stichters. Lnt.-Generaal Sclobas nam 1 000 oprichtersaandelen voor zijn rekening, N. Tramsuroux, L. de Proft en advocaat Ed. Beeckman namen er elk 600. E. Pavoux kreeg er 300. H. Knosp en J. Charlier stelden zich tevreden met elk 200 aandelen. In de maand mei ging de vennootschap over tot de verkoop van 2 000 volgestorte prioriteitsaandelen aan de uitgifteprijs van 165 Fr.

Uitgaande van het standpunt dat het panorama vooral een succes zou moeten kennen bij de vreemdelingen, had de maatschappij uitgezien naar een terrein dat in de nabijheid lag van de toeristische attractiecentra ; het strand, het Kursaal en het Leopoldpark. Een passende bouwgrond, met daarenboven verzekerde meerwaarde werd gevonden tussen de Parijsstraat, nu Koningstraat, de Wenenstraat, nu Kemmelbergstraat, de Noordlaan, nu Van Iseghemlaan, en het Gemeenteplein, nu Leopold I plein. De keuze viel op een perceel van 1279 m². gelegen in het westelijk gedeelte van dit stratenblok. De akte van aankoop werd op 30 juni 1880 verleden vóór notaris Bousson.

Voor het beschilderen van het reusachtig doek dat in het Oostendse panorama zou worden opgehangen deed de "S.A. du Panorama Ostendais" beroep op de kunstschilder Léonard, die door zijn tentoonstellingen van allegorische en humoristische taferelen te Brussel en te London reeds enig bekendheid had verworven. Deze kreeg de opdracht een onderwerp met borstel en penseel uit te beelden dat nauw verband hield met de toenmalige actualiteit nl. "De inname van Kaboel". Een inname die in 1879 niet op het actief van de Russen te noteren viel, maar wel door de Engelsen was uitgevoerd.

Aanleiding tot de Engelse interventie in de binnelandse aangelegenheden van Afganistan was de moord in de hoofdstad gepleegd op de Britse resident en zijn staf. Natuurlijk moet de oorzaak verder gezocht worden nl. in de rivaliteit tussen Engeland en Rusland om dit onherbergzaam land te benutten in het kader van hun buitenlandse politiek. Rusland zocht en zoekt altijd een uitweg naar een open ijsvrije zee, in dit geval naar de Arabische Zee. Engeland van zijn kant wenste toen van Afganistan een Brits protectoraat te maken om de Noord-West flank van het Brits-Indisch Imperium te beschermen en de Russen van de Indische Oceaan weg te houden. Eeuwenoude problemen van imperialisme en machtsstrijd met soms verschillende tegenstrevers, zoals U zelf kunt vaststellen.

Het nieuws dat Oostende door de bouw van een panorama een attractie rijker zou worden vond in de lokale pers een gunstig onthaal. In september 1880 vatte men de bouwwerken aan. Binnen een cirkel met iets meer dan 20 m. straal kwam een 16-hoekig gebouw met ijzeren gebinten op te rijzen dat op de Noordlaan uitgaf en in 1881 was afgewerkt. In dit jaar blevende toegangsdeuren evenwel dicht.

BULLETIN DE SOUSCRIPTION

à l'émission publique de 2000 actions de priorité de 100 francs, libérées de la Société anonyme

DU PANORAMA D'OSTENDE

Je soussigné.....
demeurant à.....rue.....n°.....
déclar sousscrire à.....actions de priorité
de La Société anonyme du PANORAMA D'OSTENDE au prix de 165 francs
l'une, et verser à l'appui de ma souscription la somme de

1. The first part of the document is a letter from the author to the reader, explaining the purpose of the study and the methods used. The letter is dated 1998 and is addressed to the reader.

et m'engage à faire le versement complémentaire exigible à la répartition.

Bruxelles, le mai 1880.

(Signature.)

Kunstschilder Léonard had blijkbaar de "final tough" nog niet aan zijn doek weten aan te brengen. Gelukkig misschien wel, vermits een deel van het koepeldak tijdens een storm in midden oktober 1881 werd afgerukt. Neervallende balken en houten planken richtten heel wat schade aan aan de daken van naburige huizen. Een voorbijganger, de 57-jarige désiré Van Blaere, werd aan het hoofd gekwets en overleed aan zijn verwondingen.

Het doek "De inname van Kaboel" was eerst in het begin van het zomerseizoen 1882 voor de traditionele vernissage klaar. Deze ging echter niet te Oostende door, wel te Brussel.

Het is uiteindelijk slechts in 1883 dat het doek van Léonard aan de muren van het Oostends panorama werd vastgehecht. Van begin juli 1883 tot eind september 1883 kon men voor de toegangsprijs van 1 Fr. zich op dit militair tafereel vergapen. Uit de gegevens door de maatschappij aan haar aandeelhouders overgemaakt kan men opmaken dat de bouw van het Panorama 199 800 Fr. had gekost. Voor het werk van Léonard had men 130 762 Fr. neergeteld. De zaalinrichting was tot een bedrag van 7 268,75 Fr. beperkt geworden.

Hoeveel bezoekers het panorama in 1883 en daaropvolgende jaren betraden is moeilijk te achterhalen. Men mag aannemen dat dit cijfer niet in stijgende, maar wel in dalende lijn verliep. Wat in 1883 voor actualiteit kon doorgaan is mettertijd achterhaald en hopeloos verouderde geschiedenis geworden die niemand meer boeiend vindt. Men gaat trouwens naar zee om zich te ontspannen en het wereldgebeuren te vergeten. Wat er ook van zij, de uitbating van het Oostends Panorama werd geen kassucces.

Speculerend op de meerwaarde die de terreinen van het Panorama in 10 jaren tijds hadden verkregen besloten de aandeelhouders wijselijk op de algemene vergadering van 5 mei 1890 tot de voortijdige ontbinding van de vennootschap over te gaan. Meer dan een jaar verliep vooraleer lokale bladen aan de bewoners van het Westerkwartier het verlijdend nieuws konden mededelen dat het akelig, troosteloze panoramagebouw binnenkort zou worden opgedoekt.

Op 14 augustus 1891 ging in het gebouw zelf de openbare verkoping door van het te slopen gebouw en van het doek van Léonard. Voor "De inname van Kaboel" werd slechts 650 Fr. geboden. Te weinig voor de maatschappij om hier op in te gaan. Het doek werd achteraf uit terhand verkocht. De verkoopprijs ervan is mij onbekend. De verkoop van het Panorama, dat vóór 15 oktober 1891 diende afgebroken te worden, bracht slechts 7 300 Fr. op.

Kort daarop stelde notaris Berghman het vrijgekomen terrein en de aanpalende grond te koop, verdeeld in 25 percelen waren deze nu voor billabouw bestemd. Het optrekken van een reeks speelse, riant, luxueuse gevels langs de Wenenstraat, de Koningstraat, de Van Iseghemlaan en het Gemeenteplein deed al spoedig vergeten dat binnen in deze blok van 1880 tot 1891 het eerste Oostendse Panorama had gestaan. In de maalstroom van het zo wisselend wereldgebeuren ging ook alle herinnering aan het doek "De inname van Kaboel" de mist van het verleden in. Het onderwerp van het doek dook echter in de sinistere actualiteit van 1979 onverwacht weer op. Is geschiedenis dan toch een permanente herhaling?

Om deze bijdrage af te sluiten stel ik opnieuw de vraag: Wie kan mij een afbeelding bezorgen van het Eerste Oostendse Panorama en zo mogelijk van het eertijds daar tentoongestelde doek? Dit zou mij en ook een toekomstig licentiaat in de geschiedenis van de R.U. Gent en alle geïnteresseerden in het Oostendse verleden heel wat genoeg doen. Bij voorbaat dank.

D. FARASYN

Wie heeft ?

Wie heeft na de algemene vergadering van 31 januari j.l. zich in het V.V.F.-lokaal van groene jas ("loden") vergist? De heer Marc Boussy verzoekt de persoon die de loden met bruinkleurige i.p.v. groene binnenstof aantrok, zich met hem in verbinding te stellen. (tel. 701123).

O.V.

Prijzen en lonen

Vóór de uitgave van de serie "Dokumenten voor de geschiedenis van prijzen en lonen in Vlaanderen en Brabant" (1) was België niet goed bedeeld wat de geschiedenis van prijzen en lonen betreft, -- terwijl Duitsland, Engeland, Oostenrijk, Spanje, Frankrijk en Polen reeds beschikten over uitgebreide verzamelingen van prijzen en, soms, van lonen. Ons land bezit thans, voor de periode van de 13e tot de 20e eeuw, het rijkste uitgegeven bronnenmateriaal over prijzen en lonen ! ... Een uitvoerig register, gepubliceerd in deel IV (1973), is onmisbaar voor de interpretaties van de vijf boekbanden. Het naast elkaar leggen van de evolutie van de prijzen en van de lonen maakt het mogelijk lange bewegingen te onderscheiden in de verandering van de levensstandaard. Aanvullende boekdelen zijn nog op komst, maar hun publikatie wordt geremd door de ontoereikende financiële middelen van de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit te Gent. Aldus zullen meer en meer de materialen verzameld zijn die het uitwerken van een kritische geschiedenis van de levensstandaard van de massa in de beschouwde gebieden moeten mogelijk maken.

Wat in deel IV (1973) geboden wordt, is in de eerste plaats het prijsonderzoek door de regering voor 1765-1794. (2). Dit initiatief ging uit van de Financieraad, die prijzen wou inwinnen om een prijzenpolitiek te kunnen voeren vooral door tolmaatregelen. C. Vandenbroeke, die dit geheel nieuwe bronnentype heeft bewerkt, beperkte zich tot graangewassen en vlas. Deze gegevens werpen licht op de agrarische toestanden op de vooravond van de industriële omwenteling. Ze tonen de relatief grote prijsverschillen in twintig steden, w.o. Brugge, Oostende, Nieuwpoort, Veurne, Ieper en Kortrijk. Vandenbroeke heeft een nationaal gemiddelde opgemaakt en voor elke stad de afwijking ten overstaan daarvan berekend. Voor tarwe waren de duurste steden toen Gent, Nieuwpoort en Oostende. Ieper was duur voor rogge. Gemiddeld kostte rogge 60 % van de prijs voor tarwe ; prijschommelingen voor tarwe zijn groter dan voor rogge. Waarschijnlijk wijst zulks op een stijgende vraag naar tarwe als broodgraan. Het gebruiken van aardappelen zal wellicht roggebrood hebben verdrongen en tarwebrood aan bod hebben gebracht.

E. SMISSAERT

- (1) Dokumenten voor de geschiedenis van prijzen en lonen in Vlaanderen en Brabant. Gepubliceerd o.l.v. Charles Verlinden en medewerkers. 4 delen in 5 boekbanden in-8°. Brugge, "De Tempel", 1959- (R.U.G. Werken uitgegeven door de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte, afl. 125, 136, 137, 153 en 156). Nog te koop maar duur : voer voor bibliotheken ...
- (2) VANDENBROEKE (C.), Het prijsonderzoek van de regering voor de steden van de Oostenrijkse Nederlanden voor graangewassen, vlas en garen (1765-1794), blz. 1-143 ; voor Oostende, zie blz. 7-35.

PRENTKAARTEN

De leden kunnen in het Heemkundig Museum volgende prentkaarten kopen :
Reeks Heemkundig Museum (3 kaarten), reeks Oud Oostende (Kulturele Raad, 3 kaarten) en reeks Oostende 1965 (15 kaarten).
Iedere reeks kost 25 Fr.

G.V.

Het Album van Mars "La Vie d'Ostende" (1896)

Van dat onvindbaar geworden album is een paar maanden geleden een facsimile-uitgave verschenen bij Editions Duculot, Paris-Gembloux et Atelier P. Vercken, Paris, 1979. (Prijs : 675 fr.) Het boek wordt ingeleid door de Oostendse conservator Frank Edebau in het Nederlands, het Frans, het Engels en het Duits. Door de zorgen van het Oostends stadsbestuur werden een aantal presentexemplaren aangekocht waarbij dan een los dubbel blad werd gevoegd met, in het Nederlands, een woordje vooraf van Jan Felix, schepen van toerisme, en een historisch-folkloristische bijdrage van Norbert Hostyn.

F. Edebau geeft eerst een summiere biografie van Mars en daarna een synthese van "La Belle Epoque" in Oostende.

Mars was het pseudoniem van Maurice Bonvoisin die, geboren in Verviers in 1849, eerst de wolspinnerij van zijn ouders beheerde maar later de leiding ervan aan zijn broers overliet om zich volledig aan zijn hobby, het tekenen, te wijden. Tekenend reisde hij kriskras door Europa, werkte als succesvol karikaturist mee o.a. aan "L'Illustration" en "Illustrated London News", schreef ook reportages en genoot een internationale faam. Meer dan twintig albums heeft hij gepubliceerd waaronder drie over de Belgische kust. Hij stierf op 28 maart 1912 bij Monte Carlo, na aangereden te zijn door een auto, terwijl hij aan het tekenen was.

Die Mars dus is de uitbeelder van de zorgeloze "Belle Epoque" in Oostende. Na het slopen van de wallen (1865-1868) had de ontluikende badplaats enorme ontplooiingsmogelijkheden gekregen en benuttigd : rechte trekking en verbreding van de zeedijk, bouw van pralerige hotels en villa's, een koninklijk chalet (1874), een nieuwe kursaal (1875), een nieuw station (1882), een renbaan (1895). In de "Koningin der Badsteden" vond de rijke bourgeoisie de glitter en glamour van kursaal en casino, concert en theater, modeshow, wedrennen en spelen.

N. Hostyn evoceert Oostende "zoals Mars het kende". Deze schetste in het fascinerend decor van zee en strand, haven en staketsel, dijk en kaai, hoofdzakelijk de mondaine genoegens van de welgestelde badgasten in het zomers Oostende.

De "beati possidentes" die in peperdure hotels logeerden : Osborne, Wellington, Ocean, Splendid ... Daarnaast waren er de veel talrijker ééndagstoeristen die ook eens een bad kwamen nemen. En tenslotte, als pittoreske elementen, de bewoners uit het visserskwartier.

En nu het album zelf. Buiten een foto van Mars (Oostende 1883) met artiestenmuts en schetsboek (p. 4) en een gekleurde reproductie van een gravure van F. Stroobant getiteld "L'Ostende d'autrefois" (p. 13), nl. een gezicht van uit zee op de baden en de dijk, met de oude vuurtoren, het koninklijk paviljoen, twee windmolens, enz. (daterend waarschijnlijk uit 1847, cf. A. Verbouwe, Iconografie van het arr. Oostende, nrs. 525 en 531) zijn er 30 bladen met tekeningen van Mars, waarvan 7 bladen (p. 19, 27, 35, 43, 51, 59 en 67) niet gekleurd zijn. Vier bladen bevatten één grote scène (p. 3, 33, 49 en 71), de overige 3 tot 8 tafereeltjes, naast elkaar geplaatst. Sommige in médaillon of omlijst.

De gekleurde titeltekening (p. 3) suggereert een frivole parodiërende geest die in het album echter niet wezenlijk overheerst. Op een zandhoop, het strand met rollende badcabines dominerend, zit een stevig angeklede jonge baadster met hoofddoek en wapperende haren en buitenmatig ingesnoerd middel tussen sterk geaccentueerde borsten en dijen. Aan haar linkerhand bengelt een kaal dikbuikig badertje. La femme et le pantin ! Als een ongewilde prelude op de roman van P. Louÿs uit 1898. (Al loopt het bij Mars zo'n vaart niet !).

Het volgend blad (p. 15) met een bijzonder levendige scène op het winderig staketsel (hoe ravissant die wuivende figuren !), met de greppige betwisting van

een cabine en een alleraardigst gezicht op de oude vlaggestok, openbaart ten overvloede het vakmanschap van de kunstenaar : scherpe observatie, heldere compositie, artistieke beheerstheid, fijne evocatieve toets, nauwkeurig perspectief, gedempt koloriet, speelse zwier en humor.

Gratie en verfijndheid, suggestief vermogen en een rimpelloze levensblijheid spreken uit de meeste tekeningen en vormen de onweerstaanbare charme van dat platenboek. Erin bladeren is een echt festijn.

Magistraal zet Mars de dijk te pronk, die magnifieke promenade vol statige villa's en elegante wandelaars (p. 49). Hoe smaakvol die scène op het staketsel met de slanke (geflatterde) gestalte van de baardige Leopold II en zijn gezelschap en de ijverige fotografen die op eerbiedige afstand plaatjes schieten (p. 71). Beide prachtige prenten zijn respectievelijk vooraan en achteraan op de omslag van het album gereproduceerd. Wat een raffinement in dat sober tafereeltje, alweer op het staketsel (een geliefkoosd onderwerp), met een lezende dame en, wat op zij, een heer die naar voorbijvarende sloepen kijkt (p. 55).

Met intens gevoel en esthetische visie beeldt Mars de open ruimte uit, de vrije natuur met het lokkende groen en de forse adem van de wind. Wat een idyllisch plekje is de Spuikom (gezien van de huidige Vicognedijk, p. 33). Wat 'n zalig oord de duinen, om er te wandelen (p. 21) of te picknicken (p. 45). Hoe krachtig voel je de wind aan die met lange haren en wijde rokken speelt (vooral p. 15, 17 en 69) of lustig met een hoed over het strand stoëit (een springlevende anekdote, p. 47). En hoe sierlijk tekent Mars zijn dames, graag van de rugzijde gezien, met hun (soms onbarmhartige) wespetaille, hun pofmouwen, uitbundige hoed en onmisbare parasol (vooral p. 15, 35, 43).

De oudere (maar ook de jongere) Oostendenaars moeten Mars dankbaar zijn dat hij, nu verdwenen Oostendse monumenten op ongeëvenaarde wijze heeft vereeuwigd. Niet alleen de boven vermelde oude vlaggestok, buitengewoon bevallig (p. 15), maar ook, en twee keer zelfs, de beiaardtoren van het vroegere stadhuis, eerst gezien van op de Grote Markt (een verrukkelijke tekening, p. 37) en daarna van uit de Kerkstraat (p. 65) ; tenslotte de toren van het oude station, gezien van uit de Kapellestraat (p. 55), twee straatgezichten vol leven en beweging.

Er is nog veel ander Oostends te ontdekken dat de toerpen van Mars tot leven wekt. Allereerst de kaai met de schilderachtige visserstypen en visvrouwen (p. 23, 29, 31, 45, 47, 63), het strand (o.a. garnalenvangst p. 53, pootjebaden p. 59, de ezeltjes p. 19), de dijk met koninklijke villa en (nu verdwenen) paviljoen (p. 61), het Wellingtonfort (p. 19), het Leopoldpark (p. 61), de markkraampjes (p. 17), de kapmantel en lintmuts of kaketute (p. 17, 27, 43, 55, 59, 61).

Als rasecht kunstenaar schenkt Mars ook aandacht aan het detail. Zo ontgaat hem het sportieve element uit die dagen niet, o.a. de fiets -toen nog heel duur- (p. 27 en 61), de kniebroek (p. 15, 27, 47), het fototoestel (p. 15, 17, 21, 31, 47, 71). Ook noteert hij ('n kleine verrassing !) twee Zeeuwse bezoeksters (p. 23 en 31).

In de miniatuurtekening betuigt hij eveneens zijn meesterschap. Talrijke kleine figuurtjes, over het hele werk verspreid, tintelen van leven (b.v. de waterdrager en het sloepje, p. 17).

En toch, niettegenstaande zoveel knapheid en fraaiigheid is niet alles volmaakt. De opwerping dat de visie van Mars te rozig en te zoet is, dat hij idealiseert, is niet ongegrond. Bijna overal duiken alleen glimlachende tevreden gezichten op. Louis, l'Aveugle de l'estacade (p. 23), ziet er zo verzorgd en welvarend uit dat hij de liefdadigheid, waarop, volgens het onderschrift, een beroep gedaan wordt, helemaal niet nodig heeft. Voor vissers en visvrouwen lijkt het leven wolkenloos (o.a. p. 29, 31, 39, 45, 47, 55). Het kraakzindelijk garnalenverkoopstertje (een ragfijn stukje, p. 69) ziet er uit als een mannequin.

Ook de karikaturist in Mars geniet ik minder. Zijn slachtoffers zijn vooral baders en baadsters. De heren (b.v. p. 51 en 63) "dikbuiken in galeiboevenbadpakken" (cf. K. Van Isacker, *Mijn Land in de Kering*, p. 154), de dames (vooral p. 25, 41, 47, 51) sarcastisch misvormd door steatopygie. De getormenteerde anatomie van sommigen doet me denken aan de Venus van Willendorf. De baadster in het medaillon op p. 47, met snoezig gezichtje en wanstaltig dijkwerk, contrasteert al te sterk met de beeldmoole achtergrond. Naar mijn smaak zijn die zgn. "déesses du bain" (p. 25) - toen allicht een hoogtepunt van erotiek - volumineuze vruchtbaarheidsgodinnen die hier, in dat fraaie geheel, detoneren. En wat de Franse onderschriften bij de tekeningen betreft, hun pigment is door de tijd bijna helemaal opgeteerd. Tenslotte is de titel "La Vie d'Ostende" misleidend. Mars heeft op charmante en vaak beminnelijke wijze slechts een bepaald aspect van het leven in Oostende vastgelegd. Zijn standpunt is beslist eenzijdig. Want naast de uitdagende weelde was er een grimmige realiteit. In zijn inleiding wijst N. Hostyn er op dat "achter al dat volks-pittoreske verscholen ging : grijze ellende, arme kroostrijke vissersgezinnen, met tientallen samengepakt in kleine kamers van gore huizen en vale straatjes". Mars, die zo goed als geen sociale belangstelling had, zag dat niet. Armoede trouwens verkoopt niet. Het klatergoud van de film bewijst dat afdoende. Anderzijds had onze kunstenaar met een waarachtiger titel evenveel bijval veroverd. Om te besluiten, die aanmerkingen nemen het feit niet weg dat "La Vie d'Ostende" een bewonderenswaardig getuigenis is van een stuk Oostends verleden.

G. BILLIET

Een brochure van Prof. R. Verdeyen uit zijn "Oostendse tijd".

Wij ontdekten in de serie pamfletten van en over de Vlaamse Beweging, een vrij aanzienlijke verzameling die bewaard wordt in de bibliotheek van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (Koningstraat 18, 9000 Gent), een brochure geschreven door Dr. R. Verdeyen te Oostende op 14 januari 1909 en getiteld : "Professorale onzin". De tekst verscheen eerder in het maandschrift "Nieuw Leven", dat onder redactie stond van Adelf Herckenrath, Gust Van Hecke en R. Verdeyen. Het pamflet werd gedrukt te Oostende door Handelsdrukkerij Dhont & Co : afmetingen : 21,5 x 20,5 cm ; voor- en achterplat in rode kleur ; 16 bladzijden. René Verdeyen werd geboren te Zoutleeuw in 1883, promoveerde aan de Rijksuniversiteit te Gent tot doctor in de wijsbegeerte en letteren (afdeling : germaanse filologie) en gaf les in het Middelbaar Onderwijs te Gent, Brussel, Antwerpen, Oostende en Elsene. Op 15 december 1919 werd hij professor in de Nederlandse Taal- en Letterkunde aan de Rijksuniversiteit te Luik. Hij overleed in 1949 te Luik in de leeftijd van 66 jaar. De tekst van dit strijdschrift is zeer levendig en een hartstochtelijk pleidooi voor de Vlaamse taal en cultuur.

E. SMISSAERT

Het Heemkundig Museum is toegankelijk iedere zaterdagochtend van 10 tot 12 uur.
Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart

Alvorens onze lijst verder te zetten, toch nog enkele opmerkingen.

De Heer W. VERLONJE signaleerde ons nog twee algemene werken over de Belgische fotografiegeschiedenis :

- 125 jaar fotografie (tentoonstellingscatalogus), Deurne (Sterckshof), 1965.
- La Photographie en Wallonie (tentoonstellingscatalogus), Liège (Musée de la Vie Wallone), 1980.

Uiteraard is het niet mogelijk om steeds strikt in 1914 te eindigen : enkele fotografen bleven immers nog tot lang na 1914-1918 actief. Over de fotografen van de tussenoorlogse periode, de gebroeders ANTONY in 't bijzonder, brengen we mogelijks binnen enkele jaren een nieuwe reeks artikels.

10) DEMEUNYNCK J.

Werkzaam te Oostende in het laatste decennium van de 19de eeuw. Zeker nog tot 1908 te Oostende.

Hij had zijn ateliers in de Adolf Buylstraat, 38.

Van hem kennen we tot nu toe één enkele opname, gemaakt in de Hertstraat. Op de foto zien we o.a. het Café DUBOIS. (verz. O. VILAIN).

In juni 1896 hielden de fotografen DEMEUNYNCK en LEBON een wedstrijd : terzelfder tijd namen ze door hetzelfde raam een foto van eenzelfde motief. Om ter snelst moesten ze een afdruk van de opname aan een jury kunnen voorleggen. LEBON klopt DEMEUNYNCK met een haarlengte.

11) Jules DUHAMEEUW

Geboren te Schaarbeek op 11 januari 1874.

Was gehuwd met Anna VAN DE CRUYS.

DUHAMEEUW had zijn ateliers in de Alfons Pieterslaan 83.

12) DUPONT

Een Brusselse firma die blijkbaar van 1883 af een filiaal had te Oostende, althans blijkens een annonce uit "La Saison d'Ostende" van dat jaar :

8 RUE DE FLANDRE 8

OSTENDE

HOTEL DE FLANDRE

OUVERTURE LE 15 JUILLET

PHOTOGRAPHIE DUPONT

PHOTOGRAPHIE DE LL AA RR

LE COMTE ET LA COMTESSE

DE FLANDRE

67 RUE NEUVE BRUXELLES

In 1884 luidde de publiciteit in "La Saison d'Ostende" als volgt :

PHOTOGRAPHIE DUPONT

BRUXELLES 67 RUE NEUVE 67

SUCCURSALE A OSTENDE

HOTEL DE FLANDRE

RUE DE FLANDRE 8

En in 1888, nog steeds in hetzelfde blad :

PHOTOGRAPHIE DUPONT

BRUXELLES 75 RUE NEUVE 75
OSTENDE 36 RAMPE DE FLANDRE
PHOTOGRAPHE DE LL AA RR LE
CTE ET LA CTESSE DE FLANDRE
MEDAILLE D'OR A AMSTERDAM 1883
MEDAILLE D'OR A NICE 1884
ANVERS HORS CONCOURS 1885 (1)

13) GERUZET

Te Oostende werkzaam, omstreeks 1858. Mogelijks de eerste fotograaf te Oostende.

GERUZET werd door Daniël FARASYN vermeld in zijn uitstekende studie over de Oostendse Zeedijk, verschenen als jubileumnummer van onze Heemkring (1979)

GERUZET komt er op pagina 19 ter sprake :—

"... In 1858 richtten de Domeinen een houten kantoorgebouw op nagenoeg aan de huidige "Petit Nice". Tijdens de zomer 1858 zet Gêruzet er met de ministeriële toestemming dd. 1 en 29 mei 1858 en mits betaling van 100 Fr. een tent op van 8 m. bij 8 m. die hij gebruikt als expositiezaal voor schilderijen uit Brusselse collecties en als fotosalon.

Gêruzet is de eerste fotograaf die zijn atelier op de Zeedijk vestigt en door het nemen van foto's van Duitse prinsen de rage van de portret-foto te Oostende lanceert ...".

Persoonlijk zagen wij nog geen fotografieën van GERUZET.

We kennen echter wel een afbeelding van zijn fotosalon, en wel op het titelblad van een album "Souvenir d'Ostende", dat ook in A. VERBOUWE's "Iconographie van het arrondissement Oostende" voorkomt onder het nummer 651 :

"1858. Voorzijde van het "Pavillon Gêruzet, Photographe. Salon de Lecture".

Met enkele figuren gestoefd.

Litografie. H. O,08. B. O,12.

Op het titelblad van het album getiteld : Souvenir d'Ostende, Bruxelles, Jules Gêruzet, Editeur, Rue de l'Ecuyer, 27, - Ostende. Pavillon sur la digue de mer près du Kursaal. - Bruxelles, Wahlen-Fierlants, Librairie de la Cour & de S.A.R. le Comte de Flandre, 104, Marché aux Herbes. - Ostende, 3, Porte de Secours, près du Jardin des Princes. - Imp. Simonau & Toovey, Bruxelles.

Dit album bevat veertien litografieën".

14) Jan - Antoine KETELS

KETELS was ook al van Brugse herkomst : hij woonde er omstreeks 1866 in de Kraanlei, 2. Op 15 oktober 1868 huwde hij Marie SCHOUT uit Slijpe, en kort daarna vestigde hij zich als fotograaf in de Cordouanierstraat, 63 te Brugge. Latere adressen van Ketels te Brugge waren : Leertouwerstraat, 63 (1869-1871), Rodestraat, 31 (1871-) en Langestraat, 40. Dit alles vonden we op pagina 38 van G. MICHIELS' "Wereld der Brugse Mensen".

Van 1889 af was KETELS te Oostende gevestigd. Zijn ateliers waren in de Langestraat, 62)

Hij maakte, zoals zijn concurrenten, ook voornamelijk familieportretten, volgens het kooldrukprocédé.

"De Plate" bezit van KETELS volgende opnamen :

- HE HARMONIE EUTERPE ter gelegenheid van een ontvangst ten stadhui-ze.

- DE REDDERS (groepsfoto met de personen die de kostbaarheden der Sint-Pieters-

De badkar was zeer dikwijls een geliefd achtergrond decorum voor de Oostendse fotografen:

1. Le Bon: kind bij zeedecor en strandspeelgoed (circa 1905).
2. G. Burvenich: familiefoto voor badkar met zeer klein deurtje (circa 1907).
3. J. Ketels: Prinses Marie-José op het strand (uitgegeven door V.G., Brussel, 1912).

O.V.

kerk van de vlammen redden in 1896).
-- de Fanfare van de Oostendse Burgerwacht.

15) Jules KETELS

Mogelijks een zoon van voorgaande.
Hij had zijn ateliers in de Kapellestraat 66. Werkzaam tussen 1900-1914.
Van hem kennen we talrijke familieportretten, zeer verzorgd van kompositie
en van afwerking. Ook een prentkaart van Prinses Marie-José op het Strand.
(verz. O. VILAIN)

16) Ferdinand KRAMMEYER

KRAMMEYER kwam zich in de jaren voor 1900 te Oostende vestigen als fotograaf.
Zijn ateliers bevonden zich in de Langestraat, 13.

Ziehier zijn publiciteit in "Le Carillon" van december 1898 :

PHOTOGRAPHIE KRAMMEYER
RUE LONGUE 13 OSTENDE

ST. NICOLAS - NOEL - ETRENNES

A PARTIR DE CE JOUR JUSQU'AU 1 JANVIER 1899
GRANDE REDUCTION DE PRIX
PORTRAITS CARTE ALBUM
18 Fr. LA DOUZAINE AU LIEU DE 25 Fr.
PORTRAITS CARTE DE VISITIE
9 Fr. LA DOUZAINE AU LIEU DE 12 Fr.

En in "La Saison d'Ostende" van 1899 :

FERD. KRAMMEYER
13 RUE LONGUE 13
PRES DU KURSAAL
OSTENDE

PHOTOGRAPHIE D'ART
ATELIERS SPACIEUX ET
EXCEPTIONNELLEMENT SITUES
MAISON OUVERTE DE
HUIT HEURES DU MATIN
A SEPT HEURES DU SOIR

Tot slot een reclame uit "L'Echo d'Ostende" van 1902:

PHOTOGRAPHIE KRAMMEYER
13 RUE LONGUE 13
SAISON D'HIVER GRANDE REDUCTION
PORTRAIT AGRANDISSEMENT AU
PLATINO-BROMURE
PRIX DES GRANDEURS EN CENTIMETRES :
18 x 24 8 Fr. 50 x 60 25 Fr.
24 x 30 12 Fr. 60 x 75 35 Fr.
30 x 40 16 Fr. 70 x 100 60 Fr.
40 x 50 20 Fr. 75 x 120 75 fr.

De Heer O. VILAIN toonde ons een KRAMMEYER-foto uit 1910 uit zijn verzameling
waarop we een Deense stoomtreiler zien vergaan vóór de Zeedijk, niet ver van

het Jursaal. Het is een prachtige reportagefoto, een der eerste in Oostende. U vindt een afdruk van deze foto in het vorig nummer, p. 6.

KRAMEYER leverde verder ook zijn bijdrage tot de nog prille prentkaartenindustrie. O. VILAIN vermeldt zowel ongenummerde KRAMEYER-kaarten uit 1906 (o.a. een "Tempête du 12 mars 1906") als kaarten met nummering van rond 1910 (2).

Norbert HOSTYN

(vervolgt)

nota's :

- (1) Deze "médaillles d'or" slaan op onderscheidingen door de firma in kwestie behaald tijdens internationale tentoonstellingen van industrie en kunst, in navolging van de wereldtentoonstelling in 1851 te London. Ze betekenden een extra-publiciteit voor de firma. Daarom werden de behaalde medailles veel afgebeeld op de verpakking van producten. Denken we hier maar aan de etiketten op kisten van oudere sigaremerken, of op de etiketten der Martini-flessen !
- (2) O. VILAIN, Uitgevers van Oostendse Prentkaarten, in Ostendiana III, Oostende, 1978, p. 105.

Nog de vliegtuigramp te Stene

Ik herinner mij nog zeer goed deze mistige namiddag waarop het vliegtuigongeluk te Stene is gebeurd. Ik meen echter dat de aangegeven plaats in het nr. 1 van de 9e jaargang van "De Plate", namelijk "tegen de schoorsteen van de steenbakkerij die zich in de onmiddellijke nabijheid van het vliegveld bevond" zeer weinig nauwkeurig is.

Vooreerst moeten we goed weten dat het vliegveld toen op Stene lag en wel tussen de Steense Dijk, de (huidige) Zilverlaan, het kerkhof van de Stuiverstraat en de (huidige) Maurits Sabbestraat.

De steenbakkerij was gelegen op de strook die op heden ongeveer begrensd wordt door de Gistelse steenweg, de (huidige) Oude Statiestraat (die toen nog aansloot op de Guido Gezellestraat op de Konterdam) en de autosnelweg.

Ik ben een paar dagen ndien ter plaatse gaan kijken. Men mocht er natuurlijk niet dicht bij komen. Vanaf de (huidige) Oude Statiestraat kon men zien dat er opruimingswerkzaamheden bezig waren en ik schat dat de plaats ongeveer te zoeken is waar op heden de Acacialaan loopt.

De aanblik van op de (huidige) Oude Statiestraat was het klassieke beeld van een steenbakkerij : lange rijen parallel lopende lage afdakjes met er onder opgestapelde kleiblokken om te drogen en er tussen een smalspoor voor het vervoer.

R. Vancraeynest

Rouwbericht

"De Plate" verneemt met droefheid het overlijden van de heer Frans VERBANCK, in de ouderdom van 94 jaar. Hij was de vader van Richard VERBANCK, Ere-voorzitter van "Ter Cuere". De afgestorvene was gedurende 55 jaar in dienst van de Visafslag te Oostende en was een regelmatig medewerker aan ons tijdschrift. "De Plate" biedt aan de familie Verbanck en Ter Cuere haar oprechte deelneming aan.

A. VAN ISEGHEM

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1979 :

de heer A. VAN ISEGHEM	voorzitter
de heer O. VILAIN	ondervoorzitter
de heer J.B. DREESSEN	secretaris
de heer G. VERMEERSCH	penningmeester

mevrouwen N. DE TAEYE-SNYKERS en J. VALKENBORG en de heren F. BOEHME, F. EDEBAU, L. HOLLEVOET, N. HOSTYN, J. KLAUSING, W. MAJOR en E. SMISSAERT als leden.

a. Deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies.

- In de loop van het jaar werden 9 bestuursvergaderingen gehouden.
- De kring was vertegenwoordigd door minstens één lid van de raad van beheer op :
 - zes vergaderingen van de Culturele Raad Oostende, door de heer O. Vilain.
 - vier vergaderingen van de Stedelijke Commissie voor Monumenten- en Landschapszorg door de heren J.B. Dreesen en N. Hostyn.
 - twee vergaderingen van "'t Bosje" (C.R.O.) door de heer O. Vilain.
 - één vergadering van de werkgroep BUDGET (C.R.O.) door de heer O. Vilain.
 - acht Bureauvergaderingen van de Culturele Raad Oostende. de heer O. Vilain werd in de loop van het jaar verkozen tot lid van dit Bureau en was aanwezig op deze vergaderingen.

b. Algemene vergaderingen.

- Een ALGEMENE LEDENVERGADERING ging door op 25 januari 1979. Er waren 110 aanwezigen.
- Een ALGEMENE STATULAIRE VERGADERING ging door op 20 juni 1979. Alle effectieve leden waren aanwezig. De lidmaatschapsbijdragen werden verhoogd tot :
 - 250 fr. voor de gewone leden
 - 500 fr. voor steunende leden
 - 1 000 fr. voor de beschermende leden, en dit vanaf 1980.

c. Secretariaat.

Het secretariaat van de Kring verwerkte tijdens het jaar 282 stukken in de briefwisseling.

2. LEDEN

- De kring telde op het einde van het jaar 425 leden. Dit is een verhoging van 45 leden ten overstaan van 1978.
- Voor de ledenwerving en het innen van de lidmaatschapsbijdragen hebben zich voornamelijk mevrouw J. Valkenborg en de heren J.B. Dreesen, O. Vilain en G. Vermeersch ingezet.
- Necrologie

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden :
de heer Jozef Denorme, de heer Leo Coppyn, mevrouw Devolder, mevrouw Van Steenkiste, de heer Delanghe, de heer J. Jonckheere en Polydor Verschuere

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er werden 9 lezingen gegeven, te weten :

I. donderdag 25 januari 1979

EEN IJSLANDVAAART.

Voordracht met film door de heer Kessels. Er waren 110 aanwezigen.

II. donderdag 22 februari 1979

OOSTENDSE ORGELS.

Voordracht met film, dia's en klankweergave door de heer R. Hostyn. Er waren 72 aanwezigen.

III. donderdag 29 maart 1979

TORHOUTS AARDEWERK.

Voordracht met dia's en demonstratiemateriaal door de heer L. Cuvelier. Er waren 83 aanwezigen.

IV. donderdag 26 april 1979

VANWAAR KOMEN DE OOSTENDSE LIEDJES ?

Voordracht met dia's en klankweergave door de heer J. Klausing. Er waren 87 aanwezigen.

V. donderdag 31 mei 1979

STOETEN EN PROCESSIONS IN WESTVLAANDEREN.

Voordracht met dia's door de heer Verlonje. Er waren 77 aanwezigen.

VI. donderdag 29 september 1979

DE HISTORISCHE POLDERS VAN OOSTENDE.

Voordracht met dia's door de heer D. Farasyn. Er waren 90 aanwezigen.

VII. donderdag 18 oktober 1979

DE OOSTENDSE OESTERPUTTEN

Voordracht met dia's door de heer N. Hostyn. Er waren 68 aanwezigen.

VIII. donderdag 29 november 1979

OOSTENDE OM EN ROND HET BELEG (1583-1645)

Voordracht door de heer P. Vandewalle. Er waren 72 aanwezigen.

IX. donderdag 27 december 1979

DE COMPAGNIE DER ZAAGMOLENS VAN SAS-SLYKENS (1752)

Voordracht met documentatiemateriaal door de heer F. Gevaert. Er waren 78 aanwezigen.

b. Podiumoptreden

Op donderdag 27 december 1979 werd ter gelegenheid van de Sluiting van het jubileumjaar een OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND gebracht met de medewerking van de accordionist Johan SNOECK. Tijdens het optreden werden boerestuute met hesp geserveerd. Het gebeuren vond plaats in de lokalen van de V.V.F. Oostende. Er waren 70 aanwezigen.

c. Studiereis

Op zondag 10 juni 1979 ging een studiereis door, onder leiding van de heer J.B. Dreesen naar het HEUVELLAND en IEPER. Er waren 52 deelnemers.

d. Andere activiteiten

I. OOSTENDSE DRIEKONINGENVIERING

De Kring organiseerde op 6 januari een OOSTENDSE DRIEKONINGENVIERING voor een vijftigtal genodigden waaronder de lokale pers. De heer Goekint trok zich bij deze gelegenheid tot COMINCK

II. JAARLIJKSE VEILING

Op donderdag 25 januari 1979 ging onder leiding van de heer O. Vilain de jaarlijkse veiling, voorbehouden aan leden, door. Het was een Jubileumviering, niet alleen van opzet maar ook van resultaat. Er waren 110 aanwezigen en er werden 130 stukken aan de man gebracht.

III. Overhandiging vaandels Oudstrijdersverenigingen

De kring mocht op 5 mei twee vaandels van lokale Oudstrijdersverenigingen in ontvangst nemen. Bij deze gelegenheid werd een kleine ontvangst georganiseerd, waarop een 15-tal vertegenwoordigers van de verenigingen en de kring aanwezig waren.

IV. Gouwdag van het Westvlaams verbond voor kringen van Heemkunde

Op 12 mei was de Kring mede-organisator van deze Gouwdag in Oostende, met een officieel gedeelte op het Stadhuis, een autocarreis doorheen Groot-Oostende, de opening van een sectie Scheepsbouw in het museum en de voorstelling van de Heemkundige uitgave van boom tot schip, gevolgd door een ontvangst. Er waren gemiddeld 70 aanwezigen op deze activiteiten.

V. Uitgave van een Jubileumnummer van het tijdschrift

Op 15 mei werd een bijzonder nummer van het tijdschrift uitgegeven, van de hand van de heer Daniel Farasyn, met als titel HISTORIEK VAN DE OOSTENDSE ZEEDIJK VOOR 1880.

VI. Weekend van de toerist

In de maand juli verleende de Kring zijn medewerking aan het Weekend van de Toerist, een initiatief van de Stad Oostende. Gedurende gans een weekeinde werd het museum gratis opengesteld voor de toeristen. Zorgden voor de begeleiding van de toeristende heren G. Vermeersch en D. Van Duyvenboden.

VII. Plechtige viering van het 25-jarig bestaan van de kring

Op zaterdag 17 november 1979 organiseerde de kring deze viering met een Academische Zitting, huldiging van leden, opening van een tentoonstelling en een banket. Een volledig verslag hierover verscheen in het 12 bis/1979 nummer van het tijdschrift.

VIII. Tentoonstelling "25 jaar OOSTENDSE ASPECTEN 1954-1979"

Van 17 november tot 26 november 1979 organiseerde de kring deze tentoonstelling in het teken van de jubileumviering. Er werden 23 Oostendse aspecten behandeld, meer dan 1 000 bezoekers bezochten de tentoonstelling. Een volledig verslag verscheen hierover in het 12 bis/1979 nummer van het tijdschrift.

IX. Actie "Red het Bosje"

De kring verleende zijn medewerking aan deze actie bij monde van de heer O. Vilain.

4. MUSEUM

a. Bezoekers

3831 bezoekers bezochten in het jaar 1979 het museum. Dit is ten overstaan van 1978 een vermindering van 2100 personen. Deze verlaging van het bezoekcijfer vind zijn oorzaak bij het verminderd bezoek van de leerlingen van de Oostendse scholen en de zeeklassen.

b. Aankopen

Door de kring werden aangekocht :

- vier mannequins
- een stel klasseermateriaal ter klassering van het archief Verenigingen.
- een electrisch verwarmingstoestel

c. Veranderingen

Door de zorgen van de heer G. Vermeersch werden de volgende werken en veranderingen in het museum gerealiseerd :

- de aanmaak van een uiteenneembare houtenstelling voor gebruik in het museum
- het inkaderen van 3 kleinere affiches en twee groepen foto's
- de opmaak en inrichting van de aangekochte draaimolen voor tentoonstellingen
- de opmaak en inrichting van een nieuwe afdeling "Bouw van een houten schip" (in samenwerking met de heer Dreesen)

d. Aanwinsten

De hiernavermelde personen schonken de volgende voorwerpen aan de kring

mevrouw COTTRIAU	- Tweehonderd breinaalden voor visnetten
de heer D.J. KLAASSEN	- een Diploma van de Landjuweelwedstrijd 1933 naar een ontwerp van James Ensor
de heer P. ENTE	- een foto van de brouwerij Deswaef anno 1906
mevrouw DECHERF	- een handgeschreven tekst van 2 volksliedjes
de heer L. PINCKET	- acht foto's met betrekking tot de bouw van een Oostends vissersschip
de heer CORSELLIS	- drie foto's met betrekking tot het Kalfaten
de heer R. STANDAERT	- een partituur van "DE PLATE" mars
de heer J.P. FALISE	- een bierfles met rubberstop van de brouwerij Maes-Hautekiet
de heer VANBLAERE	- een projectiescherm
	- vier borden, tassen en ondertassen gemerkt met het teken van de Sint-Jorisgilde
de heer E. VEREECKE	- een doosje met riem en vlag
	- vijf oude jaargangen van het tijdschrift DE PLATE
mevrouw DE TAEYE	- zes jaargangen van het tijdschrift DE PLATE
Vishandel FLORIDA	- een schilderij met schip gevat in een kader met St.-Jacobsschelpen
de OUDSTRIJDERSVERBROEDERING	- een vlag van de Verbroedering Oud-Strijders 3de, 23ste, 33ste, en 55ste linieregiment, uit de oorlog 1940-1945

de heer RAU	~ een schilderij van het Montgomerydok in het naief genre
de heer LACOUR	~ twee oude Oostendse revues
de heer VAN CANNEYT	~ enkele specimen noodgeld uit W.O.I.
de heer ARIX	~ drie mannequins
mevrouw SZYLHABEL	~ een houten lijmklem van het boekbinders-genre
	~ een volledig uniform van de Burgerwacht
	~ een volledige "pitaleire"
	~ een volledig stel dameskledij uit het begin van deze eeuw
	~ een neusknijper
	~ een huwelijkschrift
	~ een boekje en een penning van de Burgerwacht
	~ allerlei kleine gebruiksvoorwerpen uit het begin van deze eeuw
de VERBROEDERING VAN OFFICIEREN	~ een vaandel van de Verbroedering van de officieren van het 3de en 23ste linieregiment van de oorlog van 40-45 en 14-18
de heer R. BORREY	~ een exemplaar van het boek "Van boom tot schip"
de heer W. VERSTRAETE	~ een handweegschaal
de heer DEPOORTER	~ een dodenmasker van J. Paurquaet naar een ontwerp van J. Cantré
	~ een fotocopie van de acte van eerste steenlegging van de Smet de Nayerbrug
mevrouw DAVID	~ een schilderij voorstellende een vissersvrouw, in het naief genre
de heer D. VAN TROOST	~ een kostuum en twee vandenels van de Oude IJslandvaarders
mevrouw AMELOOT	~ twee voetschrappers
de heer M. VAN DAMME	~ twee ontwerpen verband houdende met de Handelsdokken
de heer LUYSS	~ een ereteken van de Burgerwacht
de heer BAEYS	~ tien foto's van de Oostendse Kunstkring
de heer A. FLOKEE	~ een fotocopie van zijn leerbrief als scheepstimmerman daterende van 1931-1935
mevrouw B. BELPAEME	~ een zilveren herdenkingsschotel namens de Verenigde Vismijnvrienden
DE VRIENDEN VAN JAN DE CLERCK	~ het borstbeeld en de wandelkledij van de schilder Jan De Clerck

e. Zorgen voor het museum

De heren G. Vermeersch en D. Van Duyvenboden stonden in voor de uitbating. Mevrouw De Taeye en de heren J.B. Dreesen en N. Hostyn zorgden voor het instandhouden en het tot zijn recht brengen van de verzameling. Mevrouw De Taeye en de heren Dreesen, Hostyn, Van Iseghem en Vermeersch vormden de werkgroep museum.

f. Klasseren van het archief "OOSTENDSE VERENIGINGEN"

In de loop van het jaar begonnen de heren N. Hostyn en J. Klausing met het nazicht en de herklassering van het archief in verband met de Oostendse verenigingen.

5. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 11 nummers op de vooropgestelde data in jan., feb., maart, april, mei, sept., oct., nov., en dec. Het meinummer was een jubileumnummer van de hand van de heer D. Farasyn. In december verscheen een bijkomend(12 bis)nummer met de lezingen van de Academische Zitting en een verslag van de viering van het Jubileumjaar.

b. Andere uitgaven

In de maand mei verscheen als een uitgave van de kring het werk "Van boom tot schip" van de hand van de heer R. Borrey, een werk over de bouw van houten schepen te Oostende, omvattende 100 bladzijden en 100 tekeningen van de hand van de auteur.

c. Aanwinsten boekenfonds.

Van onze zustervereniging Ter Ceure mochten wij het Jaarboek 1979 in ontvangst nemen.

De van mevrouw De Taeye als gift ontvangen jaargangen werden ingebonden ten bate van het Boekenfonds onder de volgende volumes :

een boekdeel jaargang 1971-72 en Jaargang 72-73

een boekdeel jaargang 1973-74

een boekdeel jaargang 1975-76 + inhoudstafel 1971-76

een boekdeel jaargang 1977 + inhoudstafel

een boekdeel jaargang 1978 + inhoudstafel

d. Ruilabonnementen

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen :

- Ter Ceure, Bredene	Aan de Schreve, Poperinge
- Het Routland, Torhout	David Jonckhere, Aartrijke
- Iepers Kwartier, Ieper	Het Brugs Ommeland, St-Andries
- Ons Doomkerke, Oostkamp	Bâchten de Kupe, Nieuwpoort
	Gemeentekrediet van België

6. GIFTEN

De kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van :

- de heer Jean VYVEY, Oostende

- mevrouw GRYSPEERD-MESSING, Oostende

- drukkerij "SNELDRUKCENTRUM", Oostende

De financiële instelling AN-HYP schonk ons 5 000 gedrukte kaften voor het tijdschrift.

- Fietsenhuring GINO, Oostende.

J.B. Dreesen

Secretaris

A. Van Iseghem

Voorzitter

Verslag zonder opmerkingen goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering op 31.1.1980

Oude nummers "De Plate"

Gooi uw Plate-tijdschrift niet weg. Schenk deze liever aan een familielid of vriend, die "De Plate" wil leren kennen. Het is wellicht een toekomstig lid.

Wij schrijven 1803 en Napoleon Bonaparte is Eerste Consul van Frankrijk. Opnieuw is Engeland in Oorlog met Frankrijk en haar bondgenoten. Onder deze bondgenoten tellen wij o.a. ook de Bataafse Republiek (naam der NOORDNederlandse staat in de jaren 1795-1806).

Reeds in 1790 had Napoleon de gedachte geopperd een landing uit te voeren in Engeland maar nu hij in feite de machthebber in Frankrijk was geworden neemt deze gedachte vastere vorm aan.

Teneinde deze onderneming met een zeker succes te kunnen uitvoeren, was het nodig dat Frankrijk de heerschappij ter zee zou bezitten. Zo was het ook noodzakelijk de Bataafse marine bij deze expeditie te betrekken.

De Republiek werd verplicht een aantal oorlogsschepen en transportvaartuigen te leveren en uiteindelijk was deze vloot samengesteld uit 54 schoeners, 216 kanonneerboden en 108 transportvaartuigen. Deze schepen waren bemand door Hollanders maar ook Franse soldaten zouden ingescheept worden. Het was de bedoeling van Bonaparte deze vloot te verzamelen te Vlissingen en nadien te laten overbrengen naar Boulogne en andere Franse havens. Van daaruit zou men dan de landing laten uitvoeren.

De ganse flottielje stond onder bevel van Carel Hendrik Verhuell (Doetinchem 1764 - Parijs 1845) een Nederlander die als Commissaris Generaal van de Bataafse Marine een missie naar Parijs had aanvaard. Daar kwam hij sterk onder de ban van Napoleons fascinerende persoonlijkheid, zoals deze terstond een hoge dunk kreeg van Verhuell's bekwaamheden.

Op 17 februari 1804 kreeg schout-bij-nacht Verhuell van Bonaparte het bevel om de vloot naar OOSTENDE over te brengen. In dit jaar maakte Oostende, samen met gans Vlaanderen, deel uit van de Franse Republiek. Verhuell vond het nochtans niet geraadzaam om met zo'n grote hoeveelheid schepen tegelijkertijd de tocht te maken. Daarom besloot hij de vloot in afdelingen of groepen over te brengen.

Op 24 maart 1804 ging hij met 4 schoeners en 18 kanonneerboden onder zeil. Hij wist met deze schepen de Britse blokkade, die o.a. ook op de Oostendse rede lag, te doorbreken waarna hij een tweede poging waagde. Na een hevig gevecht met een vijandelijk fregat en enkele kleinere schepen kwam hij ook nu behouden te OOSTENDE aan.

Met grotere aantallen schepen werden daarna de tochten voortgezet. Verhuell verwierf bij deze gelegenheid zo'n bekendheid, en zijn manschappen, zowel de Hollanders als de Franse, gedroegen zich zo moedig, dat Bonaparte, inmiddels Keizer geworden, hem schreef: "Gij hebt mij herinnerd dat gij van het bloed der Trompen en De Ruyter zijt". Hij werd benoemd tot Officier van het Franse Legioen van Eer en door de Bataafse Republiek bevorderd tot Vice-Admiraal.

Eenmaal de ganse vloot te OOSTENDE verzameld, gaf Napoleon het bevel deze in afdelingen naar Duinkerken over te brengen. Verder moest dan doorgevaren worden naar Boulogne en nabijliggende havens.

Uiteindelijk ging de landing toch niet door. Na de slag bij Trafalgar (oktober 1805) moest Napoleon zijn landingsplannen aflassen.

Nochtans werd nogmaals bewezen dat Napoleon zeer veel waarde hechtte aan OOSTENDE als haven en vooral dan als oorlogshaven.

Het zou helaas niet de laatste maal zijn dat onze stad betrokken werd bij het oorlogsgebeuren.

Jean Pierre FALISE

De Oostendse koetsiers kregen in het Platenummer van oktober 1979 een flinke aandacht dank zij het pittig verhaal van J.B. Dreesen. Speurend in de bijvoegsels van de gemeentebleden vond ik een lastencohier dat betrekking had op de verpachting der standplaatsen voor openbare rijtuigen. De zitting waarop dit besproken werd dateert van 25 november 1913.

Enkele artikelen haal ik er uit die het leven van de koetsiers en hun verpachters in herinnering brengen.

De verpachting gold voor een termijn van 3 jaar en eindigde op 31 december. Er werden 15 standplaatsen verpacht, verdeeld over 2 "policie-afdeelingen".

Artikel 2 geeft een overzicht van deze standplaatsen. Ik neem die over ook omdat de straat- en eigennamen interessant klinken en wellicht niet altijd meer bekend zijn.

Onder de eerste afdeling vielen :

- 1) De Zeedijk (Oost) voor het gebouw van de Reddingsdienst.
- 2) De Zeedijk, voor het Hotel du Casino "waarvan 7 in reserve in de Buchareststraat langs het Hôtel du Phare, en 3 langs den boordsteen van den Zeedijk".
- 3) De Zeedijk tussen de Oostramp van het Kursaal en de Capucienenramp "recht tegenover elken lantaarn".
- 4) De Capucienenramp tussen de Hofstraat en de Van Iseghemlaan.
- 5) De Van Iseghemlaan, voor de Schouwburg tot de Christinastraat.
- 6) De Van Iseghemlaan, langs het Oudemannenhuis, tussen de Hertstraat en de Christinastraat.
- 7) De Oostramp van het Kursaal tussen de Zeedijk en de Oostelijke ingang van het Kursaal. Daar mochten 20 rijtuigen staan.
- 8) De Westkant van de Marie Joséplaats.
- 9) De Noordkant van de Wapenplaats.
- 10) 50 (!) rijtuigen mochten plaats nemen "voor de staties van de Landingskaai en de groote Statie.

Tweede Zone :

- 1) De Westramp van het Kursaal.
- 2) De Berlijnrampe waarvan 2 voor de ingang van het Hôtel Continental, 2 op de hoek van de Berlijn- en de Koninklijkestraten, 2 op de hoek van de St. Petersburgstraat en 9 in reserve in de St. Petersburgstraat langs het Park Leopold.
- 3) De Weenenstraat "waarvan 1 op de hoek van de Zeedijk, 1 op de hoek van de Koninklijke straat, 2 rond het standbeeld van Leopold en 5 in reserve in de Varsoviestraat.
- 4) De Koersenlaan, op de hoek van de Koninginnelaan.
- 5) De la Stuerslaan, bij de ingang van het Palace Hôtel.
- 6) "Den Steenweg van Thourout", op den hoek der Koninginnelaan.

Wie herinnert zich dit nog ? ...

Elke plaats werd afzonderlijk verpacht en de pachters mochten open of gesloten rijtuigen gebruiken, bespannen met 1 of meer paarden. Er was een instelprijs van 50 frank per rijtuig. De plaats wordt toegewezen aan de meest biedende en laatste opbieder. Elk opbod moet minstens 2 (!) frank bedragen. Wanneer 50 frank niet wordt gehaald, worden de plaatsen niet toegewezen. Artikel 7 vermeldt "De pachters zijn gehouden, onder straf van verval, binnen de 48 uren na de bekendmaking van de goedkeuring van hun aanbod, ten titel van borgsom, ene som te storten gelijk aan hun vierde van den prijs van elk der plaatsen, welke hun zijn toegewezen geworden".

De jaarlijkse pachtprijs mocht in tweemaal betaald worden.

En sociaal bekeken ? Volgens artikel 11 moet de pachter, eigenaar van rijtuigen aan zijn koetsiers 3 frank per dag van 12 uren stand betalen, twintig centiem

per bijgevoegd uur. Er mocht niet meer gewerkt worden dan 15 uren !
Een politierèglement schreef ook het uniform voor. Iedere inbreuk daartegen werd beboet met 2 frank. 3 overtredingen leidden tot intrek van de vergunning. Ook mochten de pachters geen andere standplaats innemen tenzij het Schepen-college een verwisseling toeliet. De Stad mocht ook steeds nieuwe standplaatsen creëren.

Tenslotte om deel te nemen aan de aanbesteding moest je een of meer open of gesloten rijtuigen bezitten, alsmede een afspanning. Je moest ook te Oostende wonen.

Dit alles werd medeondertekend door de Gemeentesekretaris Fr. Thoné en Burgermeester Aug. Liebaert.

Ivan VAN HYFTE

— — — — —
Aan al mijn goede vrienden van "De Plate"

Wanneer dit stukje zal verschijnen, zal ik opnieuw onder de warme hoogtezon van Azië zitten. Ik zal niet zeggen dat het met tegenzin is : ik heb dit beroep vrijwillig gekozen en zoals Molière eens zegde : wie een rol aanvaardt moet deze spelen tot het einde toe.

Een van de zware kanten in mijn vak is dat men je vrienden moet verlaten voor een min of meer lange periode, dat men niet altijd zeker is dat men ze allemaal zal terugzien of dat ze gedurende je afwezigheid van je zullen vervreemden.

Men maakt wel nieuwe en soms heel goede vrienden in het verre land die je zeker nooit meer of uiterst toevallig zult terugzien na je vertrek. Zo is het leven van een "zwatelaar" nu eenmaal.

Sedert begin 1975 zwom ik terug in de Vlaamse Zee tussen de "Platessa Cstendiana", waar ik normaal thuishoor en deze koude, soms woelige wateren deden me goed. Nu ik terug naar vreemde territoriale wateren moet vertrekken, zal ik de vele soortgenoten en aanverwante families - ook in de binnenwateren - missen. En zal ik met weemoed om de maand het tijdschrift "De Plate" lezen en alle vrienden en gebeurtenissen in mijn geest, maar van verre meeleven. Met dankbaarheid zal ik allen gedenken die me bij mijn werkjes voor "De Plate" hebben bijgestaan en bijzonder hen die zo bereidwillig waren hun vrije tijd op te offeren om er enkele voort te doen. Het is een hele periode, maar ik beloof vast en zeker ze na vier jaar voort te zetten, wanneer ik de brug naar de overzeese gebieden definitief zal opgetrokken hebben.

Ik hoop jullie allemaal, we zullen wat ouder geworden zijn, in goede gezondheid terug te zien en vele nieuwe gezichten onder de leden te mogen begroeten.

Jef KLAUSING

— — — — —
Volksstelling 1814 te Oostende

Gedurende 5 jaar onderzocht de Heer René ROTSAERT, lid van onze zustervereniging TER CUERE, de beste bronnen van het Rijksarchief te Brugge om de namen van 10 028 inwoners van Oostende te verzamelen en te klasseren per straat. Deze voor elke Oostendenaar zeer belangrijk verzameling, voorzien van een alfabetische klapper is te verkrijgen in ons Heemmuseum tegen de prijs van 300 Fr. Dit boek kan ook verkregen worden door storting van 300 Fr. + 35 Fr. portkosten op rekening van "De Plate" nr. 750-9109554-54.

J.B. DREESSEN

LIEDEREN VAN JAN VAN WULPEN

Het is onze bedoeling voor zover de plaats in ons tijdschrift het toelaat liederen van Jan VAN WULPEN te publiceren.

Deze zeer uitgebreide verzameling werd ons bezorgd, inbegrepen die liederen die vroeger reeds verschenen, door ons Bestuurslid Emiel SMISSAERT.

Deze liederen komen voor op de grote verzameling "vliegende bladen" uitgegeven door Jan VAN WULPEN. Nu is het niet altijd gemakkelijk van een uitgever of verkoper van vliegende bladen te achterhalen of alle liederen werkelijk door hem gedicht zijn geworden.

De dichter-liedzanger had wel betrekkelijk veel inspiratie, maar toch dan niet altijd voldoende om een groot vel papier vol met "nieuwe" liederen te laten drukken. De opengebleven plaatsen op het blad werden dan gevuld met liederen die dan van overal herkomstig waren en waarover de uitgever weinig zorgen maakte om de maker aan te duiden. Niet altijd zeer eerlijk, maar ja, letterdiefstal gebeurt heden nog altijd.

Daarbij was het dan nog de bedoeling van de uitgever reeds gekende liederen, naast de nieuwe, te verkopen om de kooplust wat aan te wakkeren.

Bij de publikatie van de reeks hebben wij hiermede rekening gehouden. De liederen die werkelijk door Jan VAN WULPEN gemaakt werden, zijn vermeld met "woorden van J.V.W.", zoals op het vliegend blad voorkomt.

Van de andere waarvan wij niet beslist zeker zijn of ze al dan niet door hem gemaakt werden, hebben we een vraagteken bij de naam gevoegd. Inderdaad sommige van die liederen komen ook voor op vliegende bladen van andere zangers die, notabene ook geen dichter vermeld hebben.

Tenslotte zijn er die liederen die beslist niet van J.V.W. zijn omdat de geschiedenis zich veel vroeger afspeelt ofwel omdat het lied al voorkomt op vliegende bladen van vóór de tijd van onze oostendse volkszanger.

We hopen hiermede de lezers en verzamelaars voldoende voorgelicht te hebben. Meer duidingen vraagt aandachtig opzoekingswerk door specialisten.

Jef KLAUSING

DE MARCHE DER BURGERWACHT

STEMME : Le Petit Pompier
Woorden van Jan Van Wulpen

1. Als ik des zondags door de straten
Van 's morgens vroeg, de stad ga rond,
De burgerwacht die schoon' soldaten
Ziet men marcheeren fier en pront
Ziet hun aan, op de baan
Ziet eens hoe dat zij exerceeren,
De trommels slaan, op stap zij gaan,
Den generaal gaat kommandeeren.

REFREIN

Hij rijdt te peerd, peerd, peerd,
En is vereerd, eerd, eerd,
Op zijne borst met 't kruis van eer,
En zijne schoon tuniek,
Waarmee hij staat zo chiek,
En dan zijn peerd is gedresseerd,
is gedresseerd.

2. Men ziet het volk al komen kijken
Al door het blazen der trompet, ret tet,
En d'officiëren ziet men prijken
Want hun tuniek is toch zoo net
Presenteer, het geweer
De punten blinkt der bajonetten
In 't schoon weer, wel och Heer
Wie kan dat laten te beletten.
3. En dan het blazen der claironnen
Die wordt gevolgd door 't schoon muziek,
Men hoort de bas en de trombonnen
De clarinnet die speelt zoo chiek.
De pluim op d'hoek, dat staat hun goed
't Muziek aan 't hoofd ziet men marcheeren,
Rap te voet, kloek van moed
De burgerwacht ziet men floreeren.
4. En op de markt zij paradeeren
Den zondag staan z'in grand tenue,
'k Voel ook mijn hert daar naar begeeren
Als ik aanzie die schoon revue
'k Zie het peerd, daarbij het zweerd
Waarmee de generaal komt wijzen
Hij kommandeert, dat 't floreert
Ieder soldaat komt hem te prijzen.

Jan VAN WULPEN

Sedert 1976 publiceert ik regelmatig artikels over minder gekende Oostendse kunstschilders in ons tijdschrift. Enkele daarvan heb ik nu meer wetenschappelijk uitgewerkt en gebundeld tot een 18 blz. dikke brochure. Deze publicatie kreeg volgende titel mee :

"Vijf vergeten Oostendse kunstschilders : Louis Serruys - Daniël Pieters - Emile Spilliaert - Camille De Bruyne - Marie Lévy".

De kostprijs werd zo laag mogelijk gehouden : 125 Fr. Ze wordt te koop gesteld aan de boekenstand van het Heemkundig Museum en is ook te verkrijgen door storting van 125 Fr. [35 Fr. port op rekening nr. 001-0268085-53 van

Norbert HOSTYN
Witte Nonnenstraat, 38
8400 OOSTENDE

met vermelding van naam, adres en als betalingsreden "5 schilders".

Norbert HOSTYN

TEKSTOVERNAME UIT DE PLATE STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen
